

Reykjavík 7. mars 2010

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingar á barnaverndarlögum, nr. 80/2002, með síðari breytingum.

Barnaheill - Save the Children á Íslandi fagna ofangreindu frumvarpi og þeirri miklu vinnu sem hefur verið lögð í það. Samtökin fagna sérstaklega bættri og skýrari réttarstöðu barna, auknu samstarfi barnaverndarnefnda og þeirra sem starfa með börnum, skýrari reglum varðandi ábyrgð á kostnaði vegna barna sem vistuð eru utan heimilis og skýrari ákvæði um eftirlit með gæðum úrræða og vistun barna utan heimilis.

Barnaheill - Save the Children á Íslandi vilja hér ítreka þá grundvallarreglu barnaréttarins og barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna að ávallt beri að hafa hag og þarfir barnsins að leiðarljósi þegar málefni þess eru ráðin, sama hver þau eru, og á það einnig við í umgengnis- og/eða forsjármálum.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi vilja hér koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum:

1. 5. gr. d- liður: Breyting á 15. gr. barnaverndarlaga.

Gert er ráð fyrir að á eftir 5. mgr. komi málsgrein, svohljóðandi:

Ef barni, sem er hér á landi án forsjáraðila sinna, er veitt hæli eða dvalarleyfi á Íslandi ákveður Barnaverndarstofa hvaða barnaverndarnefnd skuli taka við forsjá barnsins og fara með málið eftir að leyfi er veitt. Ríkissjóður greiðir allan kostnað viðkomandi barnaverndarnefndar samkvæmt ákvæðum laganna vegna ráðstöfunar barnsins í fóstur eða aðra vistun.

Barnaheill - Save the Children Íslandi leggja áherslu á að ef barn er hér á landi án forsjáraðila sé því fenginn tilsjónarmaður, sem fylgir því í gegn um allt ferlið, allt þar til mál þess er til lykta leitt. Þannig hefur barnið einn aðila sem það getur tengst og treyst á.

2. Athugasemd við 6. gr. a- lið: Breyting á 16. gr. barnaverndarlaga.

6. gr. a-liður fjallar um skyldur almennings til að tilkynna til barnaverndarnefndar. Barnaheill - Save the Children á Íslandi leggja áherslu á að í tilkynningaskyldu og í starfi barnaverndarnefnda sé hugað að því að börn sem eru vitni að ofbeldi á heimilum sínum

eru þolendur ofbeldis og þurfa því á markvissum stuðningi að halda. Í ljósi niðurstaðna skýrslu Barnaheilla – Save the Children á Íslandi um „*Börn sem eru vitni að heimilisofbeldi*“ leggja samtökin til að bætt verði inn nýjum lið í 1. mgr. á eftir a. lið (*búi við óviðunandi uppeldisaðstæður*) og orðist hann svo: *búi við kynbundið ofbeldi á heimili sínu eða ofbeldi milli foreldra.*

Barnaheill – Save the Children á Íslandi telja afar brýnt að sérstakt ákvæði verði í barnaverndarlögum um börn sem búa við kynbundið ofbeldi. Rannsókn samtakanna sýnir að margar stofnanir sem vinna með börnum gefa ekki nægan gaum að því að börn sem búa við heimilisofbeldi eru einnig fórnarlömb og þurfa markvissan stuðning og aðstoð. Sérstakt ákvæði í barnaverndarlögum myndi styrkja til muna réttarstöðu barnanna og beina sjónum fagfólks að stöðu þeirra og hve brýnt er að þau fái öryggi og vernd.

3. Athugasemd við 10. gr.: Breyting á 21. gr. barnaverndarlaga.

Í samræmi við ofangreinda athugasemd Barnaheilla – Save the Children á Íslandi, um að bæta réttarstöðu barna sem búa við heimilisofbeldi, leggja samtökin til að bætt verði inn í fyrstu málsgrein 21. gr. laganna: *eða kynbundins ofbeldis á heimili.*

Fyrsta málgrein myndi þá hljóða þannig: *Þegar barnaverndarnefnd fær tilkynningu eða berast upplýsingar með öðrum hætti um að líkamlegri eða andlegri heilsu barns eða þroska geti verið hætta búin vegn vanrækslu, vanhæfni, framferðis foreldra eða kynbundins ofbeldis á heimili, ofbeldis eða vanvirðandi háttsemi af hendi annarra.....*

4. Athugasemd við 32. grein laganna frá 2002.

Eftirfarandi málsgrein er í lögnum: *Barnaverndarnefnd getur óskað eftir því að barni verði skipaður lögráðamaður eða sérstakur fjárhaldsmaður, ef hún telur það þjóna hagsmunum barnsins.*

Barnaheill - Save the Children á Íslandi telja mikilvægt að í öllum tilfellum sé barni skipaður tilsjónarmaður eða lögráðamaður þannig að barnið hafi ákveðinn aðila sem það getur leitað til. Samtökin leggja áherslu á að tilsjónarmaður hafi til að bera þekkingu og reynslu af málefnum barna.

5. Athugasemd við 35. gr. laganna um úrræði gagnvart þeim sem vinna með börnum.

1. mgr. hljóðar á eftirfarandi hátt: *Ef barnaverndarnefnd fær ábendingu um að atferli manns, sem starfa sinna vegna hefur samskipti við börn, sé stórlega ábótavant skal nefndin ef hún telur tilefni til hefja könnun málsins í samræmi við ákvæði 21. gr.*

Barnaheill - Save the Children á Íslandi telja að í öllum tilfellum skuli hefja könnun máls. Telja verður að rík könnunarskylda sé í þessum tilvikum þar sem starfsmaður þar sem starfsmaður ber sérstaka ábyrgð.

6. Athugasemd við 35. gr. b - lið: Breyting á 67. gr. barnaverndarlaga.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi hvetja til þess að skoðað sé betur samspil fyrrnefndrar greinar og ákvæði barnalaga til að ekki komi til misræmis milli laganna.

7. Athugasemd við 43. gr. b- lið: Breyting á 82. gr. barnaverndarlaga.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi leggja til að ákvæði um að ráðherra setji reglugerð um framkvæmd b. og c. liða haldist í lögunum. Um er að ræða alvarleg inngríp og eftirlit og því rétt að kveða á um setningu reglugerðar um inntak þeirra og framkvæmd. Á þann hátt verður leitast við tryggja að enginn vafi leiki á lögmæti reglna í tengslum við þessi ákvæði.

8. Athugasemd við 49. gr. í frumvarpinu – Um hlutverk Barnaverndarstofu og ráðuneytis.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi fagna áherslum um aukið mat og eftirlit með gæðum úrræða og vistun barna utan heimilis. Samtökin telja hins vegar afar óheppilegt að áfram er gert ráð fyrir að sami aðili sjái um rekstur stofnana og eftirlit á þeim og leggja því til að endurskoðaðar verði tillögur þar að lútandi. Ef Barnaverndarstofu er falinn svo umfangsmikill rekstur sem lagt er til í frumvarpinu þarf eftirlitsþátturinn að vera í höndum ráðuneytis eða í umboði þess og aðskilið með enn skýrari hætti en frumvarpið gerir ráð fyrir. Í greinargerð um d-lið (89.d.) er gert ráð fyrir sérfræðingi ráðuneytisins í þessu skyni. Barnaheill - Save the Children á Íslandi telja að faglegt eftirlit með stofnunum þessum sé starf umfram það sem einn sérfræðingur getur annast.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi fagna því að kveðið sé skýrar á um eftirlit með fósturheimilum, en hins vegar telja samtökin að ein til tvær heimsóknir á ári á fósturheimili sé ekki nægilegt eftirlit út frá hagsmunum barnsins.

Virðingarfyllst

f.h. Barnaheilla- Save the Children, á Íslandi

Petrína Ásgeirsdóttir
framkvæmdastjóri